

שיעור שלישי

תקשורת מבקרת ותקשורת מכבדת

לדון בקושי שגלום בתפקיד התקשורת: כיצד מאזנים בין הצורך בביקורת השלטון לבין חובת כיבוד הפרטיות של נבחרי הציבור ושל בני משפחותיהם.

דף "תקשורת מבקרת ומכבדת" מצולם כמספר הקבוצות בכיתה.

45 דקות

חלק ראשון - ניתוח אירוע

המורים יקראו את הסיפור בקול.

תקשורת מבקרת ותקשורת מכבדת

אברהם הוא מנהל בכיר באחד ממשרדי הממשלה, המכהן בתפקידים ציבוריים רבים.

אשתו, מיכל, היא רופאת השכונה. לאברהם ומיכל יש ארבעה ילדים.

בחודש חשוון התפרסמה באחד מהעיתונים הנפוצים במדינה כתבה שבה תואר

אברהם כחשוד בלקיחת כספים שנועדו לעניים ובשימוש בהם לצרכיו הפרטיים.

בכתבה תוארו חייו של אברהם ושל בני משפחתו וצורפו לה צילומים שונים. מאז

פרסום הכתבה, מתביישים ילדיהם של אברהם ומיכל לצאת מהבית, מתביישים

ללכת לבית הספר ואינם רוצים להשתתף בטוילים. הערות פוגעות מושמעות כלפי

מיכל במרפאה השכונתית. חייה של המשפחה הפכו בלתי נסבלים.

בחודש כסלו הגיש אברהם תביעה בבית המשפט נגד העיתון.

בכתב התביעה הוא תבע שהעיתון יתנצל על עצם פרסום הכתבה וכן שישלם לו

סכום של מיליון שקלים כפיצוי על הנזק שנגרם לשמו הטוב ועל עגמת הנפש של

משפחתו.

או, תקשורת ויזואלית היא תקשורת באמצעות כתיבה, יבנים יותר. היא מתבטאת במילים או בצלילים.

יו של מקור המידע לברור את המסרים מתוך הנושא עצמו, ולהתאים את הנכונה לתרגום הרעיון שבמוח האדם לסימנים.

צי העב הקולט את אמור ל

חלקים את אפשר

ת באמצעות תקשורת חיים פרמי

תקשורת

יסית לתקש

ד המידע-

דאציה התל

ד המסר -

הממסר -

בל - הא

וח המסר-

ד- לאיפה

התקשורת

ת ה התפת

ב ובצורות

ת. אנשים

קשורת הן

ילוב של ה

ת לתקשור

בין רשתות

ברה מסחר

זערכות ה

ונים

מורחב -

ה של התק

התקשורת

לנו לשע

ני יחסית ל

ה מסחרית

בעזרת פני

מונים היא

ידי שימוש

בתהליך ה

בתהליך מורכב טכנול

לציבור הרחב, אנוני

והשקעה כלכלית. וחס

עד כניסת ה בסוף המ

זאת אומרת, לנמענים

עיתונים. האינטרנט יצ

שהם כל כאשר בו השותפים ל תקשורת וכו' ומכוסס רת שמקור את המסר בסוף לנמענים אינטרנט יצ להנמין גליה ה

קידו של מקור המידע לברור את המסרים מתוך הנושא עצמו, ולהתאים רתית הנכונה
זוא תרגום הרעיון שבמוח האדם לסימנים

המורים ינתחו עם התלמידים את האירוע

נקודות לדיון:

אברהם אכן נחשד במעילה בכספי ציבור והעיתון פרסם את החשד, מה הבעיה?

אילו הייתם בני משפחה של אברהם כיצד הייתם מרגישים?

מי ניזוק מפרסום הכתבה?

כיצד היה על העיתון לנהוג?

האם אפשר לתקן את הנזק שנגרם לבני משפחתו של אברהם?

כשמתעורר חשד שעובד בכיר מעל בכספי ציבור, מה תפקיד התקשורת?

אם בתום בדיקת החשדות יתברר כי אברהם אכן מעל בכספי ציבור, מה על העיתון לעשות? מה

מותר לו לפרסם ומה אסור לו?

חלק שני - "עיתונאים צעירים"

תלמידי הכיתה יתחלקו לקבוצות. כל קבוצה תקבל את דף "תקשורת מבקרת ומכבדת". על התלמידים לכתוב כתבה העוסקת בחשד למעילה בכספים במשרד הממשלתי שבראשו עומד אברהם. יש לנסח את הכתבה בצורה הוגנת ומכובדת, כך שהיא תבקר את השלטון אך לא תפגע בכבוד האדם ובפרטיות של נציגיו ושל בני משפחותיהם. התלמידים ייעזרו בציטוטים מתוך "חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו".

חלק שלישי - הצגת הכתבות

איסוף הכתבות מהתלמידים והקראתן בקול במליאת הכיתה.
בחירת הכתבה שבה הובעה הביקורת בצורה המכבדת ביותר.

סיכום

לתקשורת תפקיד חיוני בחשיפת פעולות השלטון לציבור, כדי לאפשר ביקורת בונה, מניעת עוולות ותיקון בעת הצורך. עם זאת, המטרה אינה מקדשת את האמצעים ויש להקפיד על שמירת כבוד האדם וזכויותיו בשעה שהעיתונות פועלת למלא את משימותיה. יש כמובן מקום ללימוד ולדיון בשאלות כגון: היכן עובר הגבול הראוי? מתי המידע הופך ל"לשון הרע"? ושאלות נוספות. אולם דומה שאין מחלוקת על חשיבותם של שני יסודות אלה: הצורך בביקורת, והשמירה על כבוד האדם וזכויותיו.

את על פי ה שבהם היא נקלטת.
או, תקשורת ויזואלית היא תקשורת באמצעות כתיב
אמצעות חוש הריח, היא מהרעיון
יבנים יותר

חלק
דת אפ
ת באמצ
תקשור
חיים פ

תקשור

יסית לו

ר המיד

ואציה

וד המס

הממס

קבל -

וח המס

ד- לא

התקשור

ית ה ה

ב ובצו

תי. אנ

קשורת

ילוב ש

ית לתק

בין רש

ברה מ

מערכות

ונים

מורחג

ף של

התקש

לנו ל

בי יחסי

ה מסח

בעזרת

מונים ה

ידי שי

בתהליך

עד כניסת ה בסוף המ

זאת אומרת, לנמענים

עיתונים. האינטרנט יצ

בתהליך מורכב טס

לציבור הרחב, א

והשקעה כלכלית.

שום כל
כאשר בו
השותפים ל
תקשורת וכו'
וסד ומבוסס
מקור המסר
את ה בסוף
לנמענים
לנמענים יצ
הנמען
אליו הו

⚠ אתם עיתונאים צעירים, עליכם לכתוב כתבה לעיתון ידוע ומפורסם. הכתבה צריכה לבקר את השלטון, אך אסור לה לפגוע בכבוד האדם של אנשי השלטון ושל בני משפחותיהם או בפרטיותם. לפניכם עובדות אחדות, והיגדים אחדים ברוח "חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו", שיסייעו לכם בעת הכנת הכתבה. בהצלחה!

עובדות:

אברהם הוא מנהל בכיר באחד ממשדרי הממשלה, ומכהן בתפקידים ציבוריים רבים. אשתו, מיכל, היא רופאת השכונה. לאברהם ומיכל יש ארבעה ילדים. אברהם חשוד בלקיחת כספים שנועדו לעניים ובשימוש בהם לצרכיו הפרטיים. אברהם נחקר בידי המשטרה, והכחיש את ההאשמות המיוחסות לו מכל וכול. רשויות אכיפת החוק טרם הגיעו להחלטה בדבר האשמתו של אברהם בעבירת מעילה או בדבר זיכוי ממנה.

היגדים ברוח "חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו"

- ⌚ **הזכות לכבוד** - יש לשמור על כבוד האדם. אסור להתנהג בצורה שתפגע בתחושת הערך העצמי של האדם. אין להשפיל אדם ואין להתאכזר אליו.
- ⌚ **הזכות לפרטיות** - יש לאפשר לאנשים לנהל את חייהם האישיים בפרטיות בלי התערבות של זרים. אין לחשוף את פרטיהם האישיים.
- ⌚ **הזכות לשם טוב** - יש לשמור על שמו הטוב של אדם. אסור לפרסם ידיעות הפוגעות בשמו הטוב של האדם או בעבודתו.
- ⌚ **איסור לשון הרע** - אסור לפרסם על אנשים דברים שקריים וכן דברים רעים, אף אם הם נכונים, ללא תועלת.

ת התקשורת אפשר לחלק לנוספר
חלקות על פי ה שבהם היא נקלסת.
תקשורת שמיעתית היא תקשורת

אמצעות או ,
יא תקשורת בא
תקשורת כימ
אמצעות חוש
אמצעות למש
צל בעלי חיים
בעיות של תק

אוריה בסיסית
פיה ניתן לחלק
6 חלקים:

מקור הנ
קור המידע לבר
נושא עצמו, ו
סיטואציה התק
ידוד המסר -
במוח האדם ל
מצע פענוח הנ
רעיונות היעד-
הגיע

התקשורת
ה התפתחות ה
תקשורת בין ב
ימוש רב בתק
צורות אחרות
מהלך השתנו א
דמתי. אנשים
ערכות תקשורת
תחום. קיימות
סחרית. דוגמה
במקביל צצו א

אמצעות מערכות התקשורת, כגון
על גבי רשתות טלפון, וה על
בי רשת האינטרנט.
משורת המונים

שיעורי חברה לתלמידים - יח"ד

(יהדות, חברה, דמוקרטיה)

תכנית יח"ד היא תכנית הכוללת חומרים חינוכיים, לימודיים והפעלתיים, לשיעורי חברה בבתי הספר הדתיים. היחידות עוסקות בשאלות הנוגעות ליחסנו למדינה ולערכים דמוקרטיים, תוך יצירת רלוונטיות לחיי התלמידים. חומר הלימוד עשוי ברמה לימודית ופדגוגית גבוהה, והוא חדשני, עשיר ומגוון במקורות לימוד ובהפעלות מתודיות מקוריות. תכנית הלימודים מוצלחת ואהודה בקרב המורים והתלמידים העושים בה שימוש. בתכנית משולבים דפי לימוד יצירתיים, משחקים ועוד, המיועדים לאפשר לתלמידים ללמוד באופן חווייתי ועמוק סוגיות המעסיקות כיום את עולם המבוגרים בחברה הדתית בפרט, ובמדינה בכלל.

אנו מציעים לבתי הספר 30 שיעורים
המאורגנים בעשרה אשכולות של נושאים מרכזיים:

● אחריות	● כבוד האדם
● בחירות	● מנהיגות
● זכויות וחובות האדם	● סובלנות
● חוקים וכללים	● שוויון
● חירות	● תקשורת

כתיבה: יעל אלון

ריכוז התכנית ועריכה: הרב דוד עצמון

צוות היגוי: תרזה פרנקל, דן נבו, שושי ישי

ייעוץ: שלמה פישר

קריאה והערות: יהודית זמיר ואדר כהן, משרד החינוך, המטה ליישום דוחות קרמניצר שנהר

עריכת הלשון: אריאל סמואל

עיצוב ואיור: סטודיו שלומית

© כל הזכויות שמורות ליסודות - ירושלים תשס"ז, 2007

יְסוּדוֹת
המרכז לליבון ענייני תורה ומדינה

רח' רבקה 11, ירושלים 93461 טל. 02-6715950 פקס. 02-6716092 www.yesodot.org.il office@yesodot.org.il